

Rola profesjonalnego pełnomocnika w rozwiązywaniu sporów prawnych

Warsztaty PIU z ubezpieczeń ochrony prawnej

Poznań, 10 października 2017 r.

Jakub Nawracała, radca prawny

JN Kancelaria
Radcy
Prawnego
Jakub Nawracała

1. Pojęcie pełnomocnika profesjonalnego

Postępowanie cywilne

Art. 87 k.p.c.

§ 1. Pełnomocnikiem może być adwokat lub radca prawny, w sprawach własności przemysłowej także rzecznik patentowy, a w sprawach restrukturyzacji i upadłości także osoba posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego, a ponadto osoba sprawująca zarząd majątkiem lub interesami strony oraz osoba pozostająca ze stroną w stałym stosunku zlecenia, jeżeli przedmiot sprawy wchodzi w zakres tego zlecenia, współuczestnik sporu, jak również małżonek, rodzeństwo, zstępni lub wstępni strony oraz osoby pozostające ze stroną w stosunku przysposobienia.

§ 2. Pełnomocnikiem osoby prawnej lub przedsiębiorcy, w tym nieposiadającego osobowości prawnej, może być również pracownik tej jednostki albo jej organu nadrzędnego. Osoba prawna prowadząca, na podstawie odrębnych przepisów, obsługę prawną przedsiębiorcy, osoby prawnej lub innej jednostki organizacyjnej może udzielić pełnomocnictwa procesowego - w imieniu podmiotu, którego obsługę prawną prowadzi - adwokatowi lub radcy prawnemu, jeżeli została do tego upoważniona przez ten podmiot.

1. „Zwykli” pełnomocnicy profesjonalni

- 1) adwokat
- 2) radca prawny
- 3) rzecznik patentowy*
- 4) doradca restrukturyzacyjny*

2. Inni pełnomocnicy profesjonalni

- 1) doradca podatkowy
- 2) broker ubezpieczeniowy

1. Pojęcie pełnomocnika profesjonalnego

Postępowanie cywilne

Art. 87¹ k.p.c.

§ 1. *W postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych, a w sprawach własności przemysłowej także przez rzeczników patentowych. Zastępstwo to dotyczy także czynności procesowych związanych z postępowaniem przed Sądem Najwyższym, podejmowanych przed sądem niższej instancji.*

§ 2. *Przepisu § 1 nie stosuje się w postępowaniu o zwolnienie od kosztów sądowych oraz o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego oraz gdy stroną, jej organem, jej przedstawicielem ustawowym lub pełnomocnikiem jest sędzia, prokurator, notariusz albo profesor lub doktor habilitowany nauk prawnych, a także gdy stroną, jej organem lub jej przedstawicielem ustawowym jest adwokat, radca prawny lub radca Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.*

§ 3. *Przepisu § 1 nie stosuje się także wtedy, gdy zastępstwo procesowe Skarbu Państwa albo państwowej osoby prawnej jest wykonywane przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej.*

- **Powyższy przepis wprowadza tzw. przymus adwokacko-radcowski.**
- Oznacza to, że strona nie może samodzielnie prowadzić spraw należących do właściwości Sądu Najwyższego – musi wyznaczyć pełnomocnika;
- Sprawy należące do właściwości SN to w szczególności – postępowanie kasacyjne, postępowanie w sprawie o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, postępowanie w sprawie o wznowienie postępowania oraz postępowanie w sprawie skargi na przewlekłość postępowania;
- **Pełnomocnik musi być pełnomocnikiem profesjonalnym** – adwokatem, radcą prawnym lub rzecznikiem patentowym.
- Od zasady tej przewidziane są nieliczne wyjątki o charakterze podmiotowym i przedmiotowym.

1. Pojęcie pełnomocnika profesjonalnego

Postępowanie karne

- **Art. 82 k.p.k.:** *Obrońcą może być jedynie osoba uprawniona do obrony według przepisów o ustroju adwokatury lub ustawy o radcach prawnych.*
 - **Adwokaci – bez ograniczeń.**
 - **Art. 8 ust. 6 ustawy o radcach prawnych:** *Pomoc prawna polegająca na występowaniu przez radcę prawnego w charakterze obrońcy w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe może być świadczona w ramach wykonywania przez niego zawodu na podstawie umowy cywilnoprawnej, w kancelarii radcy prawnego oraz w spółce, o której mowa w ust. 1, pod warunkiem że radca prawny nie pozostaje w stosunku pracy. Zakaz zatrudnienia nie dotyczy pracowników naukowych i naukowo-dydaktycznych.*
- **Art. 87 § 1 k.p.k.:** *Strona inna niż oskarżony może ustanowić pełnomocnika.*

1. Obrońca:

- 1) Obwinionego o wykroczenie – adwokat i radca prawny (bez ograniczeń);
- 2) Oskarżonego o przestępstwo – adwokat lub radca prawny nie pozostający w stosunku pracy (chyba, że jest to pracownik naukowy / naukowo-dydaktyczny);

2. Pełnomocnik pokrzywdzonego – jakakolwiek osoba, w tym adwokat i radca prawny (bez ograniczeń)

Pokrzywdzony – może występować w dwojakiej roli:

- 1) Oskarżyciel posiłkowy;
- 2) Podmiot dochodzący naprawienia poniesionej przez siebie szkody (zobowiązanie do naprawienia szkody jako środek karny; powództwo adhezyjne);

3. Pełnomocnik oskarżyciela prywatnego – jakakolwiek osoba, w tym adwokat i radca prawny (bez ograniczeń).

1. Pojęcie pełnomocnika profesjonalnego

Postępowanie administracyjne i przed sądami administracyjnymi

POSTĘPOWANIE ADMINISTRACYJNE

Art. 32 k.p.a.: *Strona może działać przez pełnomocnika, chyba że charakter czynności wymaga jej osobistego działania.*

- Pełnomocnik strony – jakakolwiek osoba, w tym adwokat i radca prawny (bez ograniczeń)

POSTĘPOWANIE PRZED SĄDAMI ADMINISTRACYJNYMI

Art. 35 p.p.s.a.

§ 1. *Pełnomocnikiem strony może być adwokat lub radca prawny, a ponadto inny skarżący lub uczestnik postępowania, jak również małżonek, rodzeństwo, wstępni lub zstępni strony oraz osoby pozostające ze stroną w stosunku przysposobienia, a także inne osoby, jeżeli przewidują to przepisy szczególne.*

§ 2. *Pełnomocnikiem osoby prawnej lub przedsiębiorcy, w tym nieposiadającego osobowości prawnej, może być również pracownik tej jednostki albo jej organu nadrzędnego. Dotyczy to również państwowych i samorządowych jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej.*

§ 3. *Osoba prawna lub zarząd spółki partnerskiej świadczący na podstawie odrębnych przepisów pomoc prawną przedsiębiorcy, osobie prawnej lub innej jednostce organizacyjnej, mogą udzielić pełnomocnictwa procesowego - w imieniu podmiotu, któremu świadczą pomoc prawną - adwokatowi lub radcy prawnemu, jeżeli zostały do tego upoważnione przez ten podmiot.*

- **Obowiązują podobne zasady jak w procesie cywilnym**

1. Pojęcie pełnomocnika profesjonalnego

Wnioski ogólne

- Z przepisów prawa można wyciągnąć wniosek, zgodnie z którym mamy do czynienia w niektórych przypadkach z **obowiązkowym udziałem profesjonalnego pełnomocnika procesowego** w prowadzonym postępowaniu.
- Obowiązkowość tego udziału ma dwojaki wymiar:
 - 1) Strona postępowania może działać samodzielnie, jednak jeśli chce wyznaczyć pełnomocnika procesowego, jest w tym zakresie ograniczona do pełnomocników profesjonalnych** (oraz innych kategorii osób wskazanych przez przepisy). Dotyczy to:
 - a) Postępowania cywilnego;
 - b) Postępowania przed sądami administracyjnymi;
 - c) Występowania pełnomocnika jako obrońcy w postępowaniu karnym;
 - 2) Strona postępowania NIE może działać samodzielnie i jest zmuszona do wyznaczenia pełnomocnika profesjonalnego** (rozumianego wyłącznie jako adwokata, radcę prawnego albo rzecznika patentowego w sprawach „patentowych”) – co dotyczy postępowania w sprawach cywilnych zastrzeżonych do kompetencji Sądu Najwyższego (poza nielicznymi wyjątkami wskazanymi w k.p.c.)

2. Rola profesjonalnego pełnomocnika procesowego w procesie na przykładzie procesu cywilnego.

***Do sądu nie idzie się po sprawiedliwość.
Do sądu idzie się po wyrok.***

- Polski proces cywilny jest **procesem kontradyktoryjnym**. Oznacza to, że przebieg i powodzenie tego procesu w zasadniczej mierze zależą od inicjatywy oraz zachowań stron.
- Ma to znaczenie nie tylko w ujęciu teoretycznym, ale również bardzo **często w praktyce zapadające rozstrzygnięcia nie stanowią odzwierciedlenia tego w jaki sposób sprawa powinna zostać oceniona przez sąd w ujęciu „obiektywnym”**, będąc pochodną błędów procesowych stron.
- Profesjonalny pełnomocnik procesowy (przynajmniej w założeniu) posiada:
 - 1) Znajomość prawa rozumiana jako znajomość:
 - a) Przepisów prawa;
 - b) Dorobku orzecznictwa;
 - c) Poglądów doktryny;
 - 2) Umiejętność dokonywania prawidłowej (albo też nieprawidłowej / „manipulatywnej” – ale służącej interesom mocodawcy) wykładni przepisów prawa w świetle orzeczeń sądowych i dorobku doktryny.

2. Rola profesjonalnego pełnomocnika procesowego w procesie na przykładzie procesu cywilnego.

Ta znajomość prawa ma za kolei znaczenie w dwóch aspektach:

- 1) **Znajomość prawa materialnego** – czyli umiejętność znalezienia merytorycznych podstaw do argumentacji na korzyść swojego mocodawcy;
- 2) **Znajomość oraz zdolność do przestrzegania przepisów prawa procesowego**, czyli przepisów, których uchybienie może mieć wpływ na rozstrzygnięcie sądu w oderwaniu od tego czy ktoś ma merytoryczną rację w sporze. Dotyczy to w szczególności kwestii takich jak:
 - a) **Wymogi formalne dotyczące treści pism procesowych oraz innych „formalnych” kwestii** (np. prawidłowości udzielonego pełnomocnictwa procesowego, wniesienia w terminie określonych opłat sądowych, etc.);
 - b) **Terminy „zawite” do dokonania określonych czynności procesowych**, w przypadku których – jeśli doszło do ich przekroczenia - następuje automatycznie skutek prawny wynikający z uchybienia tym terminom – w szczególności w odniesieniu do zarzutów / sprzeciwu od nakazu zapłaty; sprzeciwu wobec wyroku zaocznego; wniesienia środków zaskarżenia takich jak zażalenie, apelacja, skarga kasacyjna albo inne nadzwyczajne środki zaskarżenia).
 - c) **Rozkład ciężaru dowodu**;
 - d) **Kwestionowanie nieprawidłowych czynności procesowych**:
 - Przeciwnika procesowego;
 - Sądu;

2. Rola profesjonalnego pełnomocnika procesowego w procesie na przykładzie procesu cywilnego.

Inne aspekty, w których profesjonalizm pełnomocnika ma duże znaczenie praktyczne:

- 1) Doświadczenie i obycie procesowe;
- 2) Większe szanse na porozumienie co do ugody;
- 3) Współpraca z innymi profesjonalistami – np. rzeczoznawcami;
- 4) Odpuszczenie sprawy, gdy brak jest szans powodzenia – zaoszczędzenie kosztów;

3. Rola pełnomocnika profesjonalnego na gruncie ubezpieczeń ochrony prawnej

- Usprawnienie procesu likwidacji szkody;
- Umowy o współpracę z kancelariami prawnymi:
 - 1) Możliwość wpływu ubezpieczyciela na koszty;
 - 2) Znajomość procedur;
- Czy „opłaca się” namawiać ubezpieczonego do korzystania z pomocy profesjonalnego pełnomocnika?
 - 1) Argumenty przeciw – zwiększenie kosztów;
 - 2) Argumenty za:
 - a) Większa szansa na wygranie procesu
 - b) W przypadku wygrania procesu sąd zasądza zwrot kosztów zastępstwa procesowego od strony przeciwnej
- Do rozważenia kwestia uregulowania tego zagadnienia w OWU – powinność ubezpieczonego dotycząca wyznaczenia pełnomocnika profesjonalnego.

Dziękuję za uwagę!

Jakub Nawracała, radca prawny
e-mail: jakub.nawracała@kancelaria-jn.pl

Tel. 509 309 339

JN Kancelaria
Radcy
Prawnego
Jakub Nawracała